

**АНТОЛОГИЈА
СРПСКЕ ПРИПОВЕТКЕ
XIX ВЕКА**

Приредио
МИХАЈЛО ПАНТИЋ

БЕОГРАД 2005.

ПРЕДГОВОР

Начини и облици причања мењају се са временом и приликама, али потреба за причом и причањем остаје, а прича иде даље и причању краја нема.(...) Можда је у тим причањима, усменим и писменим, и садржана права историја човечанства, и можда би се из њих могао бар наслути, ако не сазнати, смисао те историје.

Иво Андрић

Прича је згуснути смисао и знак посебности.

Мада у основним цртама, како књижевноисторијског тока тако и владајућег генеричког система, следи, понавља и развија све карактеристике своје шире европске породице, српску књижевност новог доба (XVIII, XIX и XX век) одликује и цео низ диференцијалних својстава. Тај моменат разлике почива, најпре, на разлици самог језика, јер сваки језик, сведочи нам искуство, образује посебан књижевноуметнички систем (идентичан у општој матрици генеративног процеса, али посебан управо у начину реализације), док је делом условљен и специфичношћу, а у случају српске књижевности и поливалентношћу и дисконтинуираношћу њених историјских модела. Идентификацијску различитост српске књижевности могуће је уочити како у дијахронији тако и у синхронији, и то из многих сазнајних перспектива (феноменолошке, лингвистичке, поетичке, компаративне, херменеутичке, аксиолошке, и тако редом).

Посматрамо ли, на пример, српску књижевност из угла анализе њених жанровских особености, а нарочито ако се усредсредимо на уметничку, фикцијску прозу, лако ћемо установити да у њој посебно видно и изузетно важно место има *приповешка*, укључујући ту све њене модалитете, све прозне облике краће од романа (*цртица*, *крајка прича* и *новела*), потом *приповест*, прелазну форму између приповетке и *крајког романа*, и, коначно, *приповедни венац*, нарочит вид организовања мањих наративних целина, помоћу којег се и